

Welbevinden van bedrijfsleiders van kleine ondernemingen

- ✓ Het overgrote merendeel van de bedrijfsleiders (90%) is gepassioneerd door hun job of bedrijf.
- ✓ 61% van bedrijfsleiders ervaart meestal tot altijd stress.
- ✓ Een passende personeelsbezetting is een belangrijke determinant van het stressniveau. Onder- of overbezetting komt vaak voor in ongeveer de helft van de kleine ondernemingen.
- ✓ Een hoog stressniveau komt voor bij 51% van de bedrijfsleiders die meestal over een passende personeelsbezetting kan beschikken, ten opzichte van 73% van de bedrijfsleiders die onder- of overbezetting rapporteren.

Inleiding

Dit KMO-cijfer staat stil bij enkele opvallende bevindingen van het onderzoek¹ naar het welzijn en welbevinden van bedrijfsleiders van kleine ondernemingen (ko's) met **minder dan 20 werknemers**. De studie kwam er in opdracht van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en werd uitgevoerd onder leiding van Miet Lamberts en Inge Neyens met medewerking van het Centrum voor Omgeving en Gezondheid KU Leuven. Er werd een enquête verstuurd naar ruim 28.000 bedrijfsleiders en het responsbestand bedroeg **1.910 ko's**. Deze ko's zijn actief in **verschillende sectoren** (landbouw, bouw, industrie, retail, horeca, diensten, vrije en intellectuele beroepen).

Een beeld van de bedrijfsleider in ko's

Bedrijfsleiders van ko's hebben vaak '**twee jobs**': het besturen van hun zaak en het uitoefenen van de eigenlijke job. Ze zijn voor het algemeen heel tevreden over hun grote autonomie (78,9%) en de variatie in hun werk (82,0%). Samenwerking met collega's is nooit of zelden problematisch voor 77,0% van de bedrijfsleiders. 1 op 3 geeft wel aan dat men altijd of vaak op zichzelf is aangewezen om het werk te verrichten. Drie vierde (74,3%) geeft aan vaak tot altijd onder tijdsdruk te moeten werken.

Men werkt gemiddeld 60,4 uren per week. Bijna de helft geeft aan vaak tot altijd meer dan 10 uren per dag te werken. Doorgaans is men 6 dagen per week bezig met de zaak (het gemiddeld aantal gewerkte uren ligt het hoogst in de horeca en het laagst in de dienstensector/non-profit). 37,4% mist vaak tot zeer vaak familieactiviteiten door het werk. 85% geeft aan nooit of enkel soms 's avonds tijd

¹ <https://hiva.kuleuven.be/nl/nieuws/nieuwsitems/rapport-welzijn-en-welbevinden-bedrijfsleiders-van-zeer-kleine-ondernemingen-in-belgie>

te besteden aan vrijetijdsactiviteiten. Het gemiddeld aantal verlofdagen van bedrijfsleiders van ko's bedraagt 17,3 dagen.

Personeelsbezetting in ko's

In bijna de helft van de organisaties was er vaak een situatie van niet-passende personeelsbezetting. Het 'niet-passen' kan zowel slaan op het **aantal** medewerkers (onder- of overbezetting) als op hun **kwalificaties**. Ongeveer 2 op 3 (63,3%) van de ko's met 1 werknemer geeft aan dat er meestal een passende personeelsbezetting is. Voor ko's met minstens 10 werknemers daalt dit aandeel tot 46,1%.

Het algemeen welzijn van de bedrijfsleider van ko's

Bedrijfsleiders van ko's zijn over het algemeen **zeer energieke mensen**. 69,3% bruist vaak tot altijd van energie, 76,3% is vaak tot altijd voldoende gewapend om de eisen die het werk stelt het hoofd te kunnen bieden en 90,2% is vaak tot altijd trots op het werk dat hij doet. 7 op 10 bedrijfsleiders is tevreden over zijn of haar leven als geheel.

Stress is evenwel een belangrijk aandachtspunt. 61% van de bedrijfsleiders rapporteert vaak tot altijd stress te ervaren. Jongeren hebben beduidend meer stress (<40 jaar: 72,6% vaak tot altijd). Het is opvallend dat het al dan niet kunnen beschikken over een passende personeelsbezetting hier een cruciale rol in speelt.

- 50,8% van de bedrijfsleiders die doorgaans over een passende personeelsbezetting kan beschikken rapporteert meestal tot altijd stress te ervaren.
- 73% van de bedrijfsleiders die dikwijls geen passende personeelsbezetting heeft ervaart meestal tot altijd stress.

De **belangrijkste bronnen van stress** zijn: administratieve belasting, werkdruk, personeelsproblemen en onzekerheid over de toekomst. Het valt op dat bedrijfsleiders zonder een passende personeelsbezetting alle bronnen van stress zwaarder beoordelen dan wie wel over een passende bezetting beschikt. 1 op 5 van de bedrijfsleiders van ko's geeft aan vaak tot altijd uitgeput te zijn door het werk. 60% is zelden tot nooit uitgebrand door het werk. Gemiddeld willen bedrijfsleiders van ko's blijven doorwerken tot hun 64 jaar.

Passende personeelsbezetting en welzijn van de bedrijfsleiders in ko's

Ko's met 1 werknemer hebben vaker een passende personeelsbezetting dan ko's met meer werknemers. Ko's in de industrie, horeca, groot- en kleinhandel, bouw en profit diensten rapporteren vaker dat ze niet beschikken over een passende personeelsbezetting. Een niet-passende bezetting gaat gepaard met grotere tijdsdruk, meer gewerkte uren per week, meer fysieke risico's, meer aangewezen zijn op zichzelf en met problematische samenwerking met medewerkers.

Bedrijfsleiders in ko's vangen de gevolgen van niet-passende personeelsbezetting voornamelijk zelf op. Wie dikwijls geen passende personeelsbezetting heeft, werkt gemiddeld 63u. Wie meestal wel een passende personeelsbezetting heeft, werkt gemiddeld 58,1u.

UNIZO-voorstellen

Hoewel het merendeel van de bedrijfsleiders van ko's goed scoort op de verschillende welzijnsmaten die werden bevraagd, valt het op dat zij toehoeder negatief scoren op het vlak van stress en gevoelens van uitputting.

UNIZO is zich bewust van de problematiek van stress en uitputting, en in het bijzonder van burn-out. Daarom zet het zich samen met Liantis en Integraal in om een aanpak op maat te ontwikkelen heel specifiek voor zelfstandigen. Dat gebeurt onder de vorm van een pilootproject, De Veerkrachtige Zelfstandige, met federale overheidsmiddelen die werden toegekend door het kabinet De Block. Het is het enige project voor die doelgroep!

Concreet beoogt het project het volgende:

- **Sensibiliseren** rond de problematiek van stress en burn-out bij zelfstandigen.
- Een geïntegreerde **preventie-aanpak** ontwikkelen, specifiek gericht op zelfstandige ondernemers, uittesten en valideren.
- Een voorstel doen van standaardbegeleidingstraject dat kan ingepast worden in het '**gezondheidsbudget**'. Dit is een structureel beleidsvoorstel van UNIZO om vanuit het sociaal statuut van de zelfstandigen aan de zelfstandige die er nood aan heeft een bedrag ter beschikking te stellen waarmee hij/zij professionele begeleiding kan inkopen op vlak van welzijn naar eigen inzicht.

De groep van bedrijfsleiders van ko's komt als aparte doelgroep heel nadrukkelijk aan bod, omdat ze met eigen problemen worden geconfronteerd. Het project wil daar op inspelen door oplossingen aan te reiken voor deze problemen.

De studie van Miet Lamberts en anderen maakte heel erg duidelijk dat een van de voornaamste bronnen van stress bij de bedrijfsleiders van ko's het al dan niet kunnen beschikken over passende personeelsbezetting is. Om deze nood te ledigen heeft UNIZO een dossier voorbereid over de krapte op de arbeidsmarkt met een hele resem van voorstellen om de extra arbeidsreserve aan te boren. Het dossier kan [hier](#) worden geraadpleegd.